

TÁBORSKÝ SYMFONICKÝ ORCHESTR BOLECH

VÍTĚZSLAV NOVÁK: HUDEBNÍ DĚDICTVÍ A INSPIRACE

Divadlo Oskara Nedbala v Táboře | 16.2.2025 od 19.00

Program:

- Písňový cyklus Pohádka srdce: **Vojtěch Pelka** (kontratenor), **Barbora Brabcová** (klavír)
- Klavírní cyklus Vzpomínky (č. 1 Triste, č. 2 Inquieto, č. 3 Amoroso) a skladba Moře z cyklu „Pan“: **Barbora Brabcová** (klavír)

--- přestávka ---

Balady na slova lidové poezie moravské:

- op. 19, č. 1 - Ranoša
- op. 19, č. 2 - Zakletá dcera
- op. 23, č. 1 - Nešťasná vojna
- op. 23, č. 2 - Vražedný milý

Pěvecký sbor Domino, Děčínský pěvecký sbor a Hlahol Tábor

Táborský symfonický orchestr Bolech

Diriguje: **Josef Čechtický**

Slovácká suite (op. 32, No. 79):

Části: V kostele, Mezi dětmi, Zamilovaní, U muziky

Táborský symfonický orchestr Bolech

Diriguje: **Jiří Sycha**

Průvodní slovo: Jana Hubka Vanýsková

Text o skladbách v tištěném programu: PhDr. Ludmila Peřinová, Ph.D. – Ústav pro propagaci díla a odkazu Vítězslava Nováka v Kamenici nad Lipou

Táborský symfonický orchestr Bolech je dobrovolné sdružení hudebníků nejrůznějšího povolání a stáří, vesměs amatérů (v tom nejlepší smyslu), kde ale hrají i profesionálové, většinou učitelé uměleckých škol z Tábora a okolí. Slůvko Bolech v názvu orchestru představuje příjmení významného dirigenta a spoluzakladatele orchestru pana Františka Bolecha. Orchestr existuje již téměř 150 let a od svého vzniku roku 1877 prakticky nepřetržitě hraje. Je naším velkým cílem a současně ctí v této tradici pokračovat. Momentálně máme přes 60 hráčů, z nichž je téměř polovina mladých hudebníků do 30 let – absolventů ZUŠ, studentů či absolventů hudebních konzervatoří, kterým se snažíme vštěpit hrdost a úctu k tradici orchestru. V repertoáru je široká škála skladeb, barokní hudbou počínaje a skladbami současných autorů konče, nechybí ani árie či přehledy oper, operet a muzikálů, anebo filmová hudba. Též nabízíme hudbu nejlepších českých skladatelů: např. Antonína Dvořáka, Bedřicha Smetany, Vítězslava Nováka nebo táborského rodáka Oskara Nedbala.

Pěvecký sbor **Domino Tábor** sdružuje nadšené zpěvačky a zpěváky pod uměleckým vedením sbormistra Josefa Čechtického. Repertoár je velmi široký – od hudby nejstarších období až po současné autory, od hlubokých duchovních skladeb přes lidové písně až k populárním hitům a jazzovým kompozicím. Sbor je již dvaatřicátým rokem stabilní součástí bohaté kulturní scény svého města. Na jaře loňského roku si sbor odvezl Zlaté pásmo z celostátní soutěže pěveckých sborů CHORALIA. Svůj temperament a radost ze společného zpívání tak sbor předává posluchačům na téměř dvacítce vystoupení každý rok. Domino se často zapojuje do spolupráce s Táborským symfonickým orchestrem Bolech.

Barbora Brabcová – klavír

Barbora Brabcová má k dílu Vítězslava Nováka i městu Kamenici nad Lipou mimořádný vztah. Skladatelovo dílo ji provází od počátku jejího studia na Konzervatoři České Budějovice, kterou absolvovala v roce 2015 ve třídě Magdy Štajnochrové. Vícekrát se zúčastnila Mezinárodní Novákovy klavírní soutěže, která je každoročně pořádána ve skladatelově rodišti. Během konzervatorních a vysokoškolských studií na této soutěži pětikrát zvítězila a několikrát obdržela zvláštní cenu za interpretaci Novákovy klavírní tvorby.

V roce 2022 dokončila svá studia na pražské HAMU ve třídě prof. Ivana Klánského a Heleny Weiser. Stala se laureátkou významných mezinárodních soutěží (např. Competition of Young Artists ve Vídni, Carlos and Sofia Competition v Barceloně aj.). Barbora Brabcová se věnuje nejen koncertní praxi sólové, ale i práci pedagogické. Vyučuje na ZUŠ Sezimovo Ústí, na Pražské konzervatoři a HAMU působí jako pedagožka – korepetitorka.

Vojtěch Pelka – kontratenor

Vojtěch Pelka je výrazným talentem současné mladé generace ve vzácném kontratenorovém oboru. Ačkoli svoji operní kariéru započal v sezóně 2019/20, nastudoval již řadu rolí, např. Nerona v Monteverdiho Korunovaci Poppey, Cherubína v Mozartově Figarově svatbě a jiné. Spolupracuje se soubory staré hudby (např. Musica Florea), věnuje se i hudbě soudobé (např. kontratenorová úloha v díle Odysseus Michaela Kocába). Jeho široký interpretační záběr zahrnuje i písňovou tvorbu.

Vojtěch Pelka je absolventem Konzervatoře Jana Deyla v Praze, kde studoval pod vedením Barbory Klozové Velehradské, u níž se nadále pěvecky vzdělává. S úspěchem se zúčastnil řady pěveckých soutěží, např. Cesti Competition 2024 v Innsbrucku, kde získal zvláštní Audience Award. Publiku se představil kromě Česka též na Slovensku, v Polsku, Německu, Rakousku a Číně.

Vítězslav Novák se narodil v Kamenici nad Lipou 5. prosince 1870. Na Konzervatoři v Praze vystudoval skladbu a hru na klavír. Vedle Josefa Suka a Oskara Nedbala patří k nejvýznamnějším představitelům kompoziční třídy Antonína Dvořáka. Již na přelomu 19. a 20. století se etabloval v pražském hudebním světě. Od roku 1909 až do 40. let působil na mistrovské škole konzervatoře jako vyhledávaný profesor kompozice. Za dobu Novákovy kariéry bylo jeho obsáhlé dílo s respektem přijímáno nejen v Čechách, ale i v řadě dalších zemí. V současné době je Novákova tvorba na českých i evropských pódiích hrána stále častěji. Svůj podíl přináší v této věci i *Ústav pro propagaci díla a odkazu V. Nováka*, který v Kamenici nad Lipou působí od roku 2017. Zejména v klavírním oboru přináší své plody *Mezinárodní Novákova klavírní soutěž*, která je zde od roku 2010 každoročně realizována, čímž přispívá k podpoře skladatelova díla mezi mladými pianisty a pedagogy.

Významné místo v Novákově tvorbě zaujímá dílo orchestrální, sborové, klavírní a písňové. Program dnešního koncertu zahrnuje reprezentativní skladby právě těchto oborů. K zásadnímu impulsu v kompozičním vývoji autora došlo v roce 1896, kdy se Novák poprvé setkal s živým moravským folklórem, jehož prvky začal hojně využívat ve své skladatelské technice. V kontextu dobové pozdní romantiky, příklonu k polyfonní faktuře a často i k impresionistické barevnosti se jedná o zcela ojedinělou stylovou syntézu. Právě tato originalita vynesla Nováka na piedestal úspěchu. Skladby tohoto tzv. moravského období jsou v Novákově díle posluchačsky nejúspěšnější. Právě z nich je sestaveno gró dnešního koncertu.

První polovinu večera tvoří přední skladby z komorního oboru. **Pohádka srdce op. 8** je vůbec prvním vydaným titulem, který dlouhou řadu celkem 15 písňových cyklů otevírá. Pochází z podzimu 1896 a je věnován „Slečně Josefíně Javůrkové“, zpěvačce, s níž se Novák setkal na svých cestách Moravou v létě téhož roku. Zamiloval se a to se stalo inspirací pro tento poetický, milostný, lehce melancholický cyklus. První (Píseň melancholická), druhá (Zda není snem) a čtvrtá píseň (Podzimní nálada) jsou složeny na básně Josefa Vrbaty, centrální Večer na známý text Jaroslava Vrchlického a závěrečná pátá skladba (Až přejde den) na slova Josefa Václava Sládka.

Vzpomínky op. 6 jsou Novákovým prvním vydaným klavírním cyklem, zkomponovaným na podzim 1894. Na přímluvu A. Dvořáka byl v roce 1896 vydán u prestižního Simrocka v Berlíně, což Novákovi zásadně pomohlo v nastartování kariéry vydávaného skladatele. K romanticky kontrastním třem částem (Triste, Inquieto, Amoroso) původně patřila ještě čtvrtá Bacchanale, avšak tu

autor později v sebekritickém záchvatu zničil. Vzpomínky patří k posluchačsky i interpretačně nejvděčnějším Novákovým klavírním opusům z celkového počtu 17 významných titulů.

Vrcholným dílem v klavírním oboru je pak monumentální, téměř hodinový cyklus **Pan – Báseň v tónech o pěti větách op. 43** z roku 1910. Jedná se o velmi zřídka hrané dílo pro svou extrémní pianistickou náročnost. Snad nejobtížnější je právě Moře, které stojí uprostřed mezi prvními dvěma (Prolog, Hory) a posledními dvěma (Les, Žena) částmi. Svou hloubkou je působivé i proto, že v něm autor vyjádřil svůj vlastní prožitek na hranici života a smrti, když se topil v Severním moři.

Druhá polovina programu je věnována dílům, která zásadní, převažující měrou čerpají z moravského folklóru a patří ke klenotům tzv. moravského období, tj. desetiletí 1896–1906. První Dvě balady na slova lidové poezie moravské pro smíšený sbor s průvodem čtyřručního klavíru **Ranoša a Zakletá dcera op. 19** vznikly na jaře 1898. V následujících měsících Novák klavírní part orchestroval, což bylo pro něho typické a týkalo se mnoha dalších skladeb. Jako pozdní romantik s citem pro zvukovou barevnost si liboval v instrumentálním koloritu orchestru, který oproti klavíru nabízí kouzla nejrozličnějších nástrojových kombinací. V roce 1900 Novák zkomponoval další dvě balady **Vražedný milý a Nešťasná vojna op. 23**. Oba opusy baladického charakteru reprezentují Nováka jako přemýšlivého tvůrce, jdoucího po psychologii textové předlohy.

Závěrečným dílem dnešního koncertu je **Slovácká suita op. 32** (resp. čtyři věty z ní), která byla původně napsána rovněž pro klavír roku 1903. Odráží atmosféru nedělního dne na Slovácku, jehož průběh je vymezen názvy jednotlivých pěti vět: 1. V kostele (obraz ranní evangelické bohoslužby), 2. Mezi dětmi (hravé intermezzo), 3. Zamilování (s názvukem písně Voděnka studená jako led; Novák si liboval v citacích), 4. U muziky (taneční večer), 5. V noci, která z celé suity vykazuje nejvíce impresionistických půvabů. Koncert orchestru Bolech však končí bujarou čtvrtou částí, v níž slyšíme ohlasy hudecké kapely a vidíme víření lidových tanečníků – snad podobně, jako kdysi Vítěslav Novák, který se v mládí při svých četných moravských toulkách podobných večerů (protáhnuvších se mnohdy až do svítání) velmi rád účastnil.

Ranoša

Zdálo se Ranoši
na loži ležuci,
že Jaša utonul
po vodě plynuci.

Že Jaša utonul,
jak by ho viděla,
popatřitě lude,
jak ho milovala.

Chodila Ranoša,
po břehu běhala,
rybaky na pomoc
po vodě volala:

Rybaře, rybaře,
pro Boha živého,
či stě něviděli
Jašanka mojego?

Viděli, viděli,
ale neživeho,
na prostředku vody
mečem pobiteho.

Rybaře, rybaře,
na čluny sedajtě,
mojeho Jašanka
na břeh vyrušajtě.

A hnedkaj rybaře
čluny zarušali,
mileho Jašanka
na břeh vyrušali.

Skočila Ranoša
skočila s břehu vyso-
kého,
vydobyła ten meč
vydobyła z boku Jašo-
vého.

Meč ten vydobyła,
sama se probila.
Pohledněte, lude,
jak ho milovala.

Zakletá dcera

Putovali hudci,
tři švární mládenci,
putovali polem,
rozmlúvali spolem.

Uhledli tam dřevo,
dřevo jaborové,
dřevo jaborové
na husličky dobré.

Pod'me my ho s'tati,
huslí nadělati.
Budú z něho budú
troje husle hlasné.

Ponýprv zarubli,
dřevo zesinalo.
Po druhé zaťali,
dřevo zaplakalo.
Po třetí zaťali,
dřevo promluvílo:

Nerúbejte hudci,
přešvární mládenci.
Nejsem já to dřevo,
jsem já krev a tělo.

Kořen vykopejte,
otci mě dodejte.
Otcovi na radost
a matce na žalost.
Ta mě zaklnula,
dyž sem vodu brala.

O, nešťasná máti,
kerá klne děti.

Vražedný milý

Stojí Jano při potoce, eja hoj,
umývá si z krvi ruce, Bože můj!

Cós, Janíčku, cós porobíl, eja hoj,
že sis ruce zakrvavil, Bože můj!

Postřílál sem holubičku, eja hoj,
co sedala v okénečku, Bože můj!

Ve dně v noci vrkútala, eja hoj,
mně smutnému spat nedala, Bože můj!

Nebyla to holubička, eja hoj,
než to byla frajírečka, Bože můj!

Jed' ty, Jano, v čiré pole, eja hoj,
co tam vidíš, všechno tvoje, Bože můj!

Viděl on tam dvě horičky, eja hoj,
a to byly šibeničky, Bože můj!

Nečasná vojna

Hrajú, trubjú i bubnujú,
vojáckové mašírujú.
Téže já bych mašíroval,
dyby mi kdo koňa sedlal.

Starší sestra uslyšela,
bratrovi koňa sedlala.
Ta prostřední šablu dala,
ta nejmladší zaplakala.

Neplačte sestry,
neplačte o bratra
a on přijde za tři léta.

Už tři léta pomíjajú,
sestry bratra vyhlídajú.
Všecí páni z vojny jedú,
mého bratra koňa vedú!
Ptám sa já vás, páni milí,
kde ste mého bratra děli?

Na francúzském na pomezí
tvého bratra hlava leží,
leží, leží porubaná,
podkovama rozšlapaná!

Táborský symfonický orchestr Bolech děkuje všem svým partnerům:

Město Tábor

Divadlo Oskara Nedbala

Obec Roudná

simopt

SIMOPT, s.r.o. Tábor
Vývoj software

CYKLOTÁBOR s.r.o.

**Jan a Markéta
Kamírovi z Pacova**

**Jednota, obchodní
družstvo Tábor**

BZUCO s.r.o. Tábor
Vstupenkové systémy

eclair design s.r.o.
Tábor

Tvorba www stránek

Teodor Buzu
Akademický malíř

Dana Voštová
Grafika a design

**Technické zajištění
kulturních akcí**

Repro&Grafie Tábor
Tisk vždy, jak ho
potřebujete

IIS Tábor s.r.o.
Ekonomický informační
systém

**Nejrychlejší zprávy z
regionů**

JUDr. Jan Vobr
advokát

Michal Moravec
fotograf

Tento projekt se uskutečňuje za finanční podpory Města Tábora